

2023/2465

8.11.2023.

KOMISIJAS DELEĢĒTĀ REGULA (ES) 2023/2465

(2023. gada 17. augusts),

ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1308/2013 papildina attiecībā uz olu tirdzniecības standartiem un atceļ Komisijas Regulu (EK) Nr. 589/2008

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1308/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007 ⁽¹⁾, un jo īpaši tās 75. panta 2. punktu, 79. pantu, 86. panta a) punktu un 89. pantu,

tā kā:

- (1) 2020. gada 20. maija paziņojumā “Stratēģija “No lauka līdz galdam”. Taisnīgas, veselīgas un videi draudzīgas pārtikas sistēmas vārdā” ⁽²⁾ Komisija izziņoja ieceri tirdzniecības standartus pārskatīt, lai nodrošinātu ilgtspējīgu lauksaimniecības produktu ieviešanu un piegādi un stiprinātu ilgtspējas kritēriju nozīmi, ņemot vērā šo standartu iespējamo ietekmi uz pārtikas zudumu un izšķērdēšanu. Šajā kontekstā arī spēkā esošie olu tirdzniecības standarti būtu jāgroza, ņemot vērā tehnikas attīstību un patērētāju pieprasījumu, kā arī to, kā attīstās putnu gripa – riska faktors, kas ietekmē brīvās turēšanas apstākļos dēto olu ražotājus.
- (2) Padomes Regula (EK) Nr. 1234/2007 ⁽³⁾ tika atcelta un aizstāta ar Regulu (ES) Nr. 1308/2013. Regulas (ES) Nr. 1308/2013 II daļas II sadaļas I nodaļas 1. iedaļā ir noteikti noteikumi par olu tirdzniecības standartiem, kuros būtiskas izmaiņas nav ieviestas, un Komisija ir pilnvarota šajā sakarā pieņemt deleģētos aktus un īstenošanas aktus. Lai nodrošinātu olu tirgus netraucētu darbību jaunajā tiesiskajā regulējumā, ar šādiem aktiem ir jāpieņem vairāki noteikumi. Ar šo regulu un Komisijas Īstenošanas regulu (ES) 2023/2466 ⁽⁴⁾ būtu jāaizstāj Komisijas Regula (EK) Nr. 589/2008 ⁽⁵⁾, kas tāpēc būtu jāatceļ.
- (3) Lai nodrošinātu olu tirgus netraucētu darbību, olu tirdzniecības standartiem būtu jāaptver klasifikācijas kritēriji, saglabāšana un rīkošanās ar olām, marķēšanas un iepakojšanas prasības, fakultatīvo rezervēto apzīmējumu izmantošana, pielāides, kā arī importa un eksporta nosacījumi. Tā kā visi šie aspekti ir savstarpēji cieši saistīti, noteikumiem par olu tirdzniecības standartiem vajadzētu būt saskaņotam noteikumu kopumam, un tāpēc tie būtu jānosaka vienā deleģētajā aktā.
- (4) Olām piemēro Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 852/2004 ⁽⁶⁾ un Regulu (EK) Nr. 853/2004 ⁽⁷⁾. Tās ir olu tirdzniecības standartu jomā relevantas, tāpēc konsekvences labad pēc iespējas būtu jāatsaucas uz minētajām horizontālajām regulām.

⁽¹⁾ OV L 347, 20.12.2013., 671. lpp.

⁽²⁾ COM(2020) 381 final.

⁽³⁾ Padomes Regula (EK) Nr. 1234/2007 (2007. gada 22. oktobris), ar ko izveido lauksaimniecības tirgu kopīgu organizāciju un paredz īpašus noteikumus dažiem lauksaimniecības produktiem (Vienotā TKO regula) (OV L 299, 16.11.2007., 1. lpp.).

⁽⁴⁾ Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2023/2466 (2023. gada 17. augusts), ar ko nosaka noteikumus par to, kā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1308/2013 piemēro attiecībā uz olu tirdzniecības standartiem (OV L, 2023/2466, 8.11.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/2466/oj).

⁽⁵⁾ Komisijas Regula (EK) Nr. 589/2008 (2008. gada 23. jūnijs), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Padomes Regulas (EK) Nr. 1234/2007 īstenošanai attiecībā uz olu tirdzniecības standartiem (OV L 163, 24.6.2008., 6. lpp.).

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 852/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par pārtikas produktu higiēnu (OV L 139, 30.4.2004., 1. lpp.).

⁽⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 853/2004 (2004. gada 29. aprīlis), ar ko nosaka īpašus higiēnas noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes pārtiku (OV L 139, 30.4.2004., 55. lpp.).

- (5) Padomes Direktīva 1999/74/EK ⁽⁸⁾ nosaka principus par vistu turēšanu dažādās turēšanas sistēmās. Tās noteikumi ir saistīti ar olu tirdzniecības standartiem, tāpēc konsekvences labad pēc iespējas būtu jāatsaucas uz minēto direktīvu.
- (6) Lai garantētu galapatērētājiem tieši piegādājamo olu augsto kvalitāti un noteiktu kritērijus, kurus inspekcijas dienesti var pārbaudīt, būtu jānosaka A kategorijas olu kvalitātes īpašības. Šīm kvalitātes īpašībām būtu jābalstās uz Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas (UNECE) Standartu Nr. 42 par tirdzniecības un komerciālās kvalitātes kontrolēm, ko piemēro olām čaumalās, kuras ir aprītē UNECE dalībvalstu savstarpējā starptautiskajā tirdzniecībā un tirdzniecībā uz šīm valstīm.
- (7) Parasti olas nebūtu jāmazgā vai jātīra, jo šādas prakses var bojāt olas čaumalu, kas iedarbīgi aizkavē baktēriju iekļūšanu un kam piemīt virkne antimikrobiālu īpašību. Turklāt A kategorijas olas nebūtu jāmazgā arī tāpēc, ka mazgāšanas laikā vai pēc tās ir iespējams sabojāt fiziskās barjeras, piemēram, kutikulu. Šāds bojājums var veicināt baktēriju iekļūšanu olā caur čaumalu un mitruma zudumu, tātad palielināt risku patērētājiem, jo īpaši tad, ja secīgie žāvēšanas un uzglabāšanas apstākļi nav optimāli.
- (8) Tomēr dažas prakses, piemēram, olu apstrāde ar ultravioletajiem stariem, par tīrīšanas procesu nebūtu jāuzskata. Taču dažās dalībvalstīs ar labiem panākumiem izmanto atļautas olu mazgāšanas sistēmas, kas darbojas rūpīgi kontrolētos apstākļos. Saskaņā ar 2005. gada 7. septembra atzinumu par pārtikas olu mazgāšanas mikrobioloģiskajiem riskiem ⁽⁹⁾, ko pēc Komisijas pieprasījuma sniegusi Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes (EFSA) Zinātnes ekspertu grupa bioloģiskā apdraudējuma jautājumos, dažos iepakošanas centros īstenoto olu mazgāšanas praksi no higiēnas viedokļa var pieļaut, ja cita starpā ir izstrādāts olu mazgāšanas sistēmām piemērojams prakses kodekss.
- (9) A kategorijas olas būtu jāšķiro pēc svara. Tālab būtu jānosaka ierobežots skaits svara kategoriju un tiem atbilstošu skaidru apzīmējumu, kā arī minimālās marķēšanas prasības, kas neizslēdz papildu brīvprātīgu marķēšanu, ja ir izpildītas Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1169/2011 ⁽¹⁰⁾ prasības.
- (10) Būt iepakošanas centriem, kuros olas šķiro pēc kvalitātes un svara, būtu jāatļauj tikai uzņēmumiem, kuru telpas un tehniskais aprīkojums ir piemērots šādu operāciju apmēram un veidam un kuros tādēļ ar olām var rīkoties pienācīgi.
- (11) Lai nodrošinātu olu svaigumu, būtu jānosaka maksimālais laikposms, kādā jānotiek olu šķirošanai, marķēšanai un iepakošanai un iepakošanas marķēšanai.
- (12) Papildus vispārīgajam pienākumam saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 178/2002 ⁽¹¹⁾ ieviest izsekojamību attiecībā uz pārtiku, barību, produktīviem dzīvniekiem un ikvienu citu vielu, ko paredzēts vai ko varētu pievienot pārtikai vai barībai visos ražošanas, pārstrādes un izplatīšanas posmos, pārbaužu veikšanas vajadzībām būtu jānosaka informācija, kas norādāma uz olu transportēšanai izmantotiem iepakojumiem un pavadzīdēm.
- (13) Ja olas tiek piegādātas citai dalībvalstij, ir būtiski olas ar ražotāja kodu marķēt ražotnē. Jo īpaši attiecībā uz B kategorijas olām būtu jānolēp, ka tad, ja ražotāja kods viens pats skaidri nenorāda kvalitātes kategoriju, B kategorijas olas būtu jāmarķē ar citu norādi.

⁽⁸⁾ Padomes Direktīva 1999/74/EK (1999. gada 19. jūlijs), ar ko paredz minimālos standartus dējējvistu aizsardzībai (OV L 203, 3.8.1999., 53. lpp.).

⁽⁹⁾ EFSA Journal Nr. 269, 2005, 1. lpp.

⁽¹⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1169/2011 (2011. gada 25. oktobris) par pārtikas produktu informācijas sniegšanu patērētājiem un par grozījumiem Eiropas Parlamenta un Padomes Regulās (EK) Nr. 1924/2006 un (EK) Nr. 1925/2006, un par Komisijas Direktīvas 87/250/EEK, Padomes Direktīvas 90/496/EEK, Komisijas Direktīvas 1999/10/EK, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/13/EK, Komisijas Direktīvu 2002/67/EK un 2008/5/EK un Komisijas Regulas (EK) Nr. 608/2004 atcelšanu (OV L 304, 22.11.2011., 18. lpp.).

⁽¹¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 178/2002 (2002. gada 28. janvāris), ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu (OV L 31, 1.2.2002., 1. lpp.).

- (14) Būtu jānosaka raksturlielumi, kas piemērojami citām iespējamām B kategorijas olu marķēšanai izmantotām norādēm, kas minētas Regulas (ES) Nr. 1308/2013 VII pielikuma VI daļas III iedaļas 1. punkta otrajā daļā.
- (15) Ja olas piegādā tieši pārtikas rūpniecībai pārstrādes nolūkiem un par to galamērķi ir pietiekamas garantijas, dalībvalstis pēc attiecīgo tirgus dalībnieku pieprasījuma drīkst piešķirt izņēmumus no marķēšanas prasībām ar noteikumu, ka olas no ražotnes piegādā tieši pārtikas rūpniecībai.
- (16) Regula (ES) Nr. 1169/2011 nosaka vispārīgus noteikumus, kas piemērojami visiem tirgū laistiem pārtikas produktiem. Tomēr attiecībā uz olu iepakojumu būtu jānosaka dažas īpašas marķēšanas prasības.
- (17) Būtu jānosaka apzīmējumi, ar kuriem identificē dējējvistu turēšanas metodi, kā arī minimālās prasības, kas ražošanas sistēmās piemērojamas dažādām olu ražošanas metodēm.
- (18) Ja olas pārdod ar fakultatīvu rezervētu apzīmējumu, kas izceļ olu īpašo svaigumu, būtu jānosaka šādām norādēm piemērojamais maksimālais termiņš.
- (19) Ja olas pārdod ar norādi uz īpaša sastāva barību, ko izēdina dējējvistām, būtu jānosaka minimālās prasības par šādu norāžu izmantošanu.
- (20) Ja olas pārdod nefasētas, būtu jānodrošina, ka patērētāji var piekļūt informācijai, kas parasti ir uz iepakojuma.
- (21) Papildus vispārīgām higiēnas prasībām, kas attiecas uz pārtikas produktu iesaiņošanu un iepakojumu, dažas papildu prasības būtu jānosaka, lai minimalizētu olu sabojāšanās vai kontaminācijas risku uzglabāšanas vai transportēšanas laikā. Šādiem standartiem būtu jābalstās uz UNECE standartu Nr. 42.
- (22) Rūpnieciskai pārstrādei paredzētas olas nav derīgas lietošanai pārtikā. Tāpēc būtu jāprasa īpašas uzlīmes vai etiķetes, kas ļauj viegli identificēt iepakojumu, kurā ir šādas olas.
- (23) Trešo valstu prasības var atšķirties no olu tirdzniecības prasībām, kas noteiktas Savienībā. Lai atvieglotu eksportu, būtu jāatļauj, ka eksportam ārpus Savienības paredzētas olas atbilst šādām prasībām.
- (24) Būtu jānosaka detalizēti noteikumi par novērtējumu, kurā noskaidro trešo valstu tirdzniecības standartu atbilstību Savienības tiesību aktiem un kurš Komisijai jāveic pēc trešo valstu lūguma. Būtu jānosaka noteikumi par marķēšanas un etiķetēšanas prasībām, kas piemērojamas no trešām valstīm importētām olām.
- (25) Pārbaudēs par atbilstību tirdzniecības standartiem būtu jāatļauj noteiktas pielāides. Šādām pielaidēm būtu jāatšķiras atkarībā no dažādiem tirdzniecības posmiem.
- (26) Olu piegāde mazumtirdzniecībai Francijas aizjūras departamentos daļēji ir atkarīga no olu piegādes no Eiropas kontinentālās daļas, jo vietējā produkcija joprojām nav pietiekama, lai apmierinātu pieprasījumu. Ņemot vērā transportēšanas ilgumu un klimatiskos apstākļus, uz Francijas aizjūras departamentiem transportējamo olu saglabāšanas priekšnoteikums ir īpaša piegādes režīma ievērošana, kas ietver iespēju olas nosūtīt atdzesētas. Šo īpašo režīmu var pamatot ar to, ka vietējā olu ražošanas jauda patlaban nav pietiekama. Šis ārkārtas režīms būtu jāpatur spēkā līdz brīdim, kad vietējā ražošanas jauda būs pietiekama.
- (27) Ņemot vērā olu tirdzniecības īpašos apstākļus dažos attālos Somijas reģionos, ražotāju pārddevumi mazumtirdzniecības tirgū minētajos reģionos no Regulas (ES) Nr. 1308/2013 un šīs regulas prasībām būtu jāatbrīvo,

IR PIEŅĒMUSI ŠO REGULU.

1. pants

Priekšmets

Šī regula Regulu (ES) Nr. 1308/2013 papildina ar noteikumiem par tirdzniecības standartiem, kas piemērojami *Gallus gallus* sugas vistu olām, izņemot inkubējamās olas, jo īpaši attiecībā uz:

- a) klasifikācijas kritērijiem;
- b) saglabāšanu un rīkošanos ar olām;
- c) marķēšanas un iepakojšanas prasībām;
- d) fakultatīvo rezervēto apzīmējumu izmantošanu;
- e) pielaidēm;
- f) importa un eksporta nosacījumiem.

2. pants

Definīcijas

Šajā regulā un Īstenošanas regulā (ES) 2023/2466 piemēro definīcijas, kas noteiktas Regulas (EK) Nr. 852/2004 2. panta 1. punktā un Regulas (EK) Nr. 853/2004 I pielikuma 5.2., 5.3., 5.4. un 7.3. punktā.

Papildus piemēro šādas definīcijas:

- a) "iepakojums" ir iesaiņojums, kurā ir A kategorijas vai B kategorijas olas, izņemot transporta iepakojumu un rūpnieciskai pārstrādei paredzētu olu tvertnes;
- b) "nefasētu olu pārdošana" ir citādu, nevis iepakotu olu piedāvāšana mazumtirdzniecībā galapatērētājam;
- c) "savācējs" ir ikviens uzņēmums, kas reģistrēts saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 852/2004 6. pantu un savāc olas no ražotāja, lai tās piegādātu iepakojšanas centram, tirgum, kurā pārdod tikai vairumtirgotājiem, kuru uzņēmumi ir apstiprināti kā iepakojšanas centri, vai pārtikas un nepārtikas rūpniecībai;
- d) "pārtikas rūpniecība" ir ikviens uzņēmums, kurā ražo olu produktus, kas paredzēti lietošanai pārtikā, izņemot sabiedriskās ēdināšanas iestādes;
- e) "nepārtikas rūpniecība" ir ikviens uzņēmums, kurā ražo olas saturošus produktus, kas nav paredzēti lietošanai pārtikā;
- f) "sabiedriskās ēdināšanas iestādes" ir uzņēmumi, kas minēti Regulas (ES) Nr. 1169/2011 2. panta 2. punkta d) apakšpunktā;
- g) "olas" ir olas čaumalā, ko izdējušas *Gallus gallus* sugas vistas un kas ir derīgas tiešai lietošanai pārtikā vai olu produktu gatavošanai, izņemot saplēstas, inkubētas vai termiski apstrādātas olas;
- h) "saplīsušas olas" ir olas, kam gan čaumalā, gan zemčaulas apvalkos ir plaisas, kuru dēļ olu saturs ir redzams;
- i) "inkubētas olas" ir olas no brīža, kad tās ir ievietotas inkubatorā;
- j) "rūpnieciskai pārstrādei paredzētas olas" ir olas, kas nav paredzētas lietošanai pārtikā;
- k) "partija" ir iepakotas vai nefasētas olas, kas nāk no vienas ražotnes vai iepakojšanas centra un atrodas vienuviet, kam ir viens un tas pats izdēšanas datums, minimālais derīguma termiņš vai iepakojšanas datums, viena un tā pati dējējvistu turēšanas metode un – šķirotu olu gadījumā – viena un tā pati kvalitātes un svara šķira;
- l) "pārpackošana" ir olu fiziska pārvietošana citā iepakojumā vai olas saturoša iepakojuma pārmarķēšana;
- m) "tirdzniecība" ir olu turēšana pārdošanas nolūkā, arī piedāvāšana pārdošanai, uzglabāšana, iepakojšana, etiķetēšana, piegāde vai jebkāda cita veida pārvietošana par maksu vai bez maksas;

- n) "tirgus dalībnieks" ir ražotājs vai jebkura cita fiziska vai juridiska persona, kas iesaistīta olu tirdzniecībā;
- o) "ražotne" ir uzņēmums, kas tur dējējvistas un ir reģistrēts saskaņā ar Komisijas Direktīvu 2002/4/EK ⁽¹²⁾;
- p) "iepakošanas centrs" ir iepakošanas centrs Regulas (EK) Nr. 853/2004 nozīmē, kuram ir piešķirta atļauja saskaņā ar Īstenošanas regulas (ES) 2023/2466 3. panta 2. punktu un kurā olas šķiro pēc kvalitātes un svara;
- q) "galapatērētājs" ir beidzamais pārtikas produkta patērētājs, kas pārtiku neizmantos nekādā pārtikas aprites operācijā vai darbībā;
- r) "ražotāja kods" ir ražotnes pazīšanas numurs, kas ir saskaņā ar Direktīvas 2002/4/EK pielikuma 2. punktu.

3. pants

Olu kvalitātes īpašības

1. A kategorijas olām ir šādas kvalitātes īpašības:
 - a) čaumala un kutikula: normālas formas, tīra un nebojāta;
 - b) gaisa kamera: augstums nepārsniedz 6 mm, nekustīga; tomēr olām, kuras tirgo kā "ekstra", gaisa kameras augstums nedrīkst pārsniegt 4 mm;
 - c) dzeltenums: caurskatē redzams tikai kā ēna, bez skaidri saskatāmas kontūras, olu pagrozot, tas nedaudz sakustas un atgriežas centrālā pozīcijā;
 - d) baltums: dzidrs, caurspīdīgs;
 - e) dīgļis: attīstība nav redzama;
 - f) svešķermeņi: nav pieļaujami;
 - g) netīša neraksturīga smarža: nav pieļaujama.
2. B kategorijas olas ir olas, kas 1. punktā norādītajām kvalitātes īpašībām neatbilst. A kategorijas olām, kurām minētās īpašības vairs nepiemīt, kategoriju pazemina līdz B kategorijai. Olas, kas nav marķētas 10 dienās pēc izdēšanas, ir B kategorijas olas.

4. pants

Olu saglabāšana un rīkošanās ar tām

1. A kategorijas olas ne pirms, ne pēc šķirošanas nemazgā un netīra, izņemot 3. punktā paredzēto gadījumu.
2. A kategorijas olas neapstrādā saglabāšanas nolūkā un neatdzesē telpās vai iekārtās, kurās temperatūra tiek mākslīgi uzturēta zem 5 °C. Tomēr olas, kas temperatūrā zem 5 °C transportēšanas laikā turētas ne ilgāk kā 24 stundas vai mazumtirdzniecības telpās vai palīgtelpās – ne ilgāk kā 72 stundas, par atdzesētām neuzskata.
3. Dalībvalstis, kuras 2003. gada 1. jūnijā ir atļāvušas iepakošanas centriem mazgāt olas, arī turpmāk var atļaut iepakošanas centriem olas mazgāt, ja šie centri darbojas saskaņā ar valsts norādījumiem par olu mazgāšanas sistēmām. Mazgātas olas drīkst tirgot tikai dalībvalstīs, kurās šādas atļaujas ir izdotas.
4. Šā panta 3. punktā minētās dalībvalstis veicina to, ka saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 852/2004 8. pantu tiek izstrādāti pārtikas aprītē iesaistītajiem tirgus dalībniekiem domāti valsts norādījumi par olu mazgāšanas sistēmu labo praksi.

⁽¹²⁾ Komisijas Direktīva 2002/4/EK (2002. gada 30. janvāris) par tādu uzņēmumu reģistrāciju, kas tur dējējvistas un uz kuriem attiecas Padomes Direktīva 1999/74/EK (OV L 30, 31.1.2002., 44. lpp.).

5. pants

A kategorijas olu šķirošana pēc svara

1. A kategorijas olas pēc svara šķiro šādi:
 - a) XL – ļoti lielas: svars ≥ 73 g;
 - b) L – lielas: svars ≥ 63 g un < 73 g;
 - c) M – vidējas: svars ≥ 53 g un < 63 g;
 - d) S – mazas: svars < 53 g.
2. Svara šķiru norāda ar atbilstošajiem burtiem vai apzīmējumiem, kas noteikti 1. punktā, vai arī ar abu kombināciju, ko var papildināt ar atbilstošo svara diapazona norādi.
3. Atkāpjoties no 1. punkta, ja vienā iepakojumā kopā iepako dažāda izmēra A kategorijas olas, norāda olu minimālo neto svaru gramos un uz iepakojuma ārējās virsmas izvietojuma norādi "Dažāda izmēra olas" vai līdzvērtīgus apzīmējumus.

6. pants

Olu šķirošanas, marķēšanas, iepakojšanas un iepakojumu marķēšanas termiņš

1. A kategorijas olas šķiro, marķē un iepako 10 dienu laikā pēc izdēšanas.
2. Saskaņā ar 12. pantu tirgotas olas šķiro, marķē un iepako četru dienu laikā pēc izdēšanas.
3. Šīs regulas 11. panta 1. punkta d) apakšpunktā minēto minimālo derīguma termiņu iepakojšanas laikā marķējumā norāda saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1169/2011 X pielikuma 1. punktu.

7. pants

Uz transporta iepakojuma norādāmā informācija

1. Neskarot Regulas (EK) Nr. 178/2002 18. pantu, ražotnē ikvienu transporta iepakojumu, kurā ir olas, ražotājs identificē, norādot šādu informāciju:
 - a) ražotāja vārds/nosaukums un adrese;
 - b) ražotāja kods;
 - c) olu skaits un/vai svars;
 - d) izdēšanas datums vai laikposms;
 - e) nosūtīšanas datums.

Ja iepakojšanas centriem piegādā nefasētas olas no pašu ražošanas vienībām, kas atrodas tajā pašā objektā, transporta iepakojumu identificēšana var notikt iepakojšanas centrā.

2. Šā panta 1. punktā minēto informāciju norāda uz transporta iepakojuma un pavaddokumentos. Visi iesaistītie tirgus dalībnieki, kam olas piegādātas, glabā minēto dokumentu kopiju. Pavaddokumentu oriģinālus glabā iepakojšanas centrs, kurā olas šķiro.

Ja savācēja saņemtās partijas tiek sadalītas piegādei vairākiem tirgus dalībniekiem, pavaddokumentus drīkst aizstāt ar atbilstošām transporta iepakojuma etiķetēm, ja tajās iekļauta 1. punktā minētā informācija.

3. Šā panta 1. punktā minēto informāciju, ko norāda uz transporta iepakojuma, nemaina, un tā paliek uz transporta iepakojuma, līdz olas no tā tiek izņemtas tālākai šķirošanai, marķēšanai, iepakojšanai vai tālākai pārstrādei.

8. pants

Olu marķēšana pārrobežu piegādes gadījumā

1. Ja olas no ražotnes piegādā savācējam, iepakojšanas centram, pārtikas vai nepārtikas rūpniecībai, kas atrodas citā dalībvalstī, tās ar ražotāja kodu marķē pirms izvešanas no ražotnes.
2. Dalībvalsts, kuras teritorijā atrodas ražotne, drīkst piešķirt atbrīvojumu no 1. punktā noteiktās prasības, ja ražotājs ir parakstījis piegādes līgumu ar iepakojšanas centru citā dalībvalstī, kurā prasa marķēšanu saskaņā ar šo regulu. Šādu atbrīvojumu drīkst piešķirt tikai pēc abu iesaistīto tirgus dalībnieku pieprasījuma un ar tās dalībvalsts iepriekšēju rakstisku piekrišanu, kurā atrodas iepakojšanas centrs. Šādos gadījumos sūtījumam dod līdzīgu piegādes līguma kopiju.
3. Šā panta 2. punktā minēto piegādes līgumu minimālais darbības termiņš nedrīkst būt īsāks par vienu mēnesi.
4. Attiecīgo dalībvalstu un visu tranzīta dalībvalstu inspekcijas dienesti, kas minēti Īstenošanas regulas (ES) 2023/2466 9. pantā, tiek informēti, pirms tiek piešķirts atbrīvojums saskaņā ar šā panta 2. punktu.
5. Uz citā dalībvalstī tirgotām B kategorijas olām, kas marķētas saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1308/2013 VII pielikuma VI daļas III iedaļas 1. punkta otro daļu, attiecīgā gadījumā ir ar šīs regulas 9. pantu saskaņīga norāde, kas nodrošina, ka tās var viegli atšķirt no A kategorijas olām.

9. pants

Norādes uz B kategorijas olām

Regulas (ES) Nr. 1308/2013 VII pielikuma VI daļas III iedaļas 1. punkta otrajā daļā minētā norāde ir vismaz 5 mm augsts burts "B", kas atrodas aplī, kura diametrs ir vismaz 12 mm, vai viegli pamanāms krāsas punkts, kura diametrs ir vismaz 5 mm.

10. pants

Tieši pārtikas rūpniecībai piegādātu olu marķēšana

1. Ja vien sanitārijas tiesību aktos nav noteikts citādi, dalībvalstis pēc attiecīgo tirgus dalībnieku lūguma drīkst piešķirt atbrīvojumu no marķēšanas pienākumiem, kas noteikti Regulas (ES) Nr. 1308/2013 VII pielikuma VI daļas III iedaļas 1. punktā, ja olas tieši no ražotnes piegādā pārtikas rūpniecībai. Par piegādi pilnībā atbild pārtikas rūpniecībā iesaistītais tirgus dalībnieks, kurš attiecīgi apņemas olas izmantot tikai pārstrādei.
2. Ja 1. punktā minētajos gadījumos olas no ražotnes vienā dalībvalstī piegādā pārtikas rūpniecībai citā dalībvalstī, dalībvalsts, kurā ražotne iedibināta, pirms pirmās piegādes pienācīgi informē otras dalībvalsts kompetentās iestādes par piešķirto atkāpi no marķēšanas pienākumiem.
3. Atbrīvojumu no pienākuma marķēt no trešās valsts importētas olas, ko piegādā tieši pārtikas rūpniecībai, dalībvalstis drīkst piešķirt ar nosacījumu, ka dalībvalsts kompetentās iestādes pārbauda, ka olu galamērķis ir pārstrāde.

11. pants

Iepakojumu marķēšana

1. Uz A kategorijas olu iepakojumu ārējās virsmas ir norādīta šāda viegli pamanāma un skaidri salasāma informācija:
 - a) to iepakojšanas centru kodi, kuros olas iepakotas un attiecīgā gadījumā pārpackotas;

- b) kvalitātes kategorija; iepakojumus identificē ar vārdiem "A kategorija" vai burtu "A", kas var būt vieni paši vai kombinācijā ar vārdiem "svaigas" vai "svaigas olas";
- c) svara šķira saskaņā ar 5. pantu;
- d) minimālais derīguma termiņš saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1169/2011 9. panta 1. punkta f) apakšpunktu;
- e) vārdi "mazgātas olas" gadījumā, ja olas mazgātas saskaņā ar šīs regulas 4. pantu;
- f) kā īpašs uzglabāšanas nosacījums saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1169/2011 9. panta 1. punkta g) apakšpunktu – norāde, kas patērētājiem iesaka olas pēc iegādāšanās glabāt vēsumā.

2. Papildus 1. punktā noteiktajām prasībām uz A kategorijas olu iepakojumu ārējās virsmas ir viegli pamanāma un skaidri salasāma norāde par dējējvistu turēšanas metodi.

Lai norādītu dējējvistu turēšanas metodi, izmanto tikai šādus apzīmējumus:

- a) tradicionālās lauksaimniecības gadījumā – šīs regulas I pielikumā noteiktos apzīmējumus;
- b) bioloģiskās ražošanas gadījumā – Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/848 ⁽¹³⁾ 30. panta 1. punktā noteiktos apzīmējumus.

Ražotāja koda nozīme ir izskaidrota uz iepakojuma vai tā iekšpusē.

3. Šā panta 2. punktu piemēro, neskarot valsts tehniskos pasākumus, kas ir stingrāki par II pielikumā noteiktajām minimālajām prasībām, kuras ražošanas sistēmās piemēro dažādām olu ražošanas metodēm, un ko drīkst piemērot tikai attiecīgās dalībvalsts ražotājiem un ar nosacījumu, ka tie ir saderīgi ar Savienības tiesību aktiem.

4. Uz B kategorijas olu iepakojumu ārējās virsmas ir norādīta šāda viegli pamanāma un skaidri salasāma informācija:

- a) iepakojuma centra kods;
- b) kvalitātes kategorija; iepakojumus identificē ar vārdiem "B kategorija" vai burtu "B";
- c) iepakojuma datums.

5. Dalībvalstis attiecībā uz to teritorijā ražotu olu iepakojumu var prasīt, lai etiķetes būtu piestiprinātas tādā veidā, ka iepakojuma atvēršanas brīdī tās saplīst.

12. pants

Fakultatīvi rezervētie apzīmējumi, kas attiecas uz kvalitāti

1. Kā papildu norādi par kvalitāti uz A kategorijas olu iepakojumiem līdz devītajai dienai pēc olu izdēšanas drīkst izmantot vārdus "ekstra" vai "ekstra svaigas".
2. Ja izmanto 1. punktā minētās norādes, uz iepakojuma viegli pamanāmā un skaidri salasāmā veidā norāda olu izdēšanas datumu un deviņu dienu termiņu.

13. pants

Fakultatīvi rezervētie apzīmējumi, kas attiecas uz barību

Ja izmanto norādi par dējējvistu ēdināšanu, piemēro šādas minimālās prasības:

- a) atsauci uz graudiem kā barības sastāvdaļu drīkst norādīt tikai tad, ja tie veido vismaz 60 % no attiecīgā barības sastāva masas, no kuriem ne vairāk kā 15 % drīkst būt graudu blakusprodukti;

⁽¹³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/848 (2018. gada 30. maijs) par bioloģisko ražošanu un bioloģisko produktu marķēšanu un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 834/2007 (OV L 150, 14.6.2018., 1. lpp.).

- b) neskarot a) punktā minēto 60 % minimumu, ja tiek dota atsauce uz konkrētiem graudiem, tie veido vismaz 30 % no izmantotās barības sastāva. Ja konkrēti norādīts vairāk nekā viens graudu veids, katrs no tiem veido vismaz 5 % no barības sastāva.

14. pants

Nefasētu olu pārdošanā norādāmā informācija

Ja olas pārdod nefasētas, patērētājam viegli pamanāmā un skaidri salasāmā veidā sniedz šādu informāciju:

- a) kvalitātes kategorija;
- b) svara šķira saskaņā ar 5. pantu;
- c) norāde uz dējējvistu turēšanas metodi saskaņā ar 11. panta 2. punktu;
- d) ražotāja koda nozīmes skaidrojums;
- e) minimālais derīguma termiņš.

15. pants

Iepakojumu kvalitāte

Neskarot Regulas (EK) Nr. 852/2004 II pielikuma X nodaļas prasības par pārtikas produktu iesaiņošanu un iepakojšanu, iepakojumi ir triecienizturīgi, sausi, tīri, labā stāvoklī un izgatavoti no materiāliem, kas olas pasargā no svešas smaržas un kvalitātes pasliktināšanās riska.

16. pants

Rūpnieciskai pārstrādei paredzētu olu iepakojšana

Rūpnieciskai pārstrādei paredzētas olas tirgo iepakojumos ar sarkanu uzlīmi vai etiķeti.

Uz minētajām uzlīmēm un etiķetēm norāda:

- a) tā tirgus dalībnieka vārdu/nosaukumu un adresi, kam olas paredzētas;
- b) tā tirgus dalībnieka vārdu/nosaukumu un adresi, kas olas nosūtījis;
- c) vārdus "Olas rūpnieciskai pārstrādei" ar 2 cm augstiem lielajiem burtiem un vārdus "Lietošanai pārtikā nederīgas" ar vismaz 8 mm augstiem burtiem.

17. pants

Pārpakošana

Iepakotas A kategorijas olas drīkst pārpakot tikai iepakojšanas centros. Katrā iepakojumā ir olas tikai no vienas partijas.

18. pants

Pielaides attiecībā uz kvalitātes defektiem

- 1. A kategorijas olu partiju pārbaudē ir atļautas šādas pielaides:
 - a) iepakojšanas centrā tieši pirms nosūtīšanas: 5 % olu ar kvalitātes defektiem;
 - b) citos tirdzniecības posmos: 7 % olu ar kvalitātes defektiem.

2. Olām, kuras tirgo kā “ekstra” vai “ekstra svaigas”, pieļaušanas attiecībā uz gaisa kameras augstumu iepakojuma vai importēšanas laikā nav atļautas.
3. Ja pārbaudītajā partijā ir mazāk nekā 180 olu, 1. punktā norādītos procentus divkāršo.

19. pants

Pieļaušana attiecībā uz olas svaru

1. A kategorijas olu partiju pārbaudē ir atļauta pieļaušana attiecībā uz olas svaru, izņemot 5. panta 3. punktā paredzēto gadījumu. Šādās partijās drīkst būt ne vairāk kā 10 % olu, kuru svara šķīra robežojas ar šķiru, kas norādīta uz iepakojuma, bet ne vairāk kā 5 % olu no nākamās zemākās svara šķīras.
2. Ja pārbaudītajā partijā ir mazāk nekā 180 olu, 1. punktā norādītos procentus divkāršo.

20. pants

Pieļaušana attiecībā uz olu marķējumu

Partiju un iepakojumu pārbaudē ir pieļaujami 20 % olu ar nesadalāmu marķējumu.

21. pants

Eksportam uz trešām valstīm paredzētas olas

Iepakotām un eksportam uz trešām valstīm paredzētām olām drīkst pieprasīt atbilstību prasībām prasībām, kas atšķiras no Regulas (ES) Nr. 1308/2013 VII pielikuma VI daļā un šajā regulā noteiktajām kvalitātes, marķēšanas un etiķetēšanas prasībām, vai papildu prasībām.

22. pants

Importētas olas

1. Pēc attiecīgās valsts lūguma Komisija izvērtē olu tirdzniecības standartus, kas ir spēkā eksportētājās trešās valstīs. Šo izvērtējumu attiecina uz noteikumiem par marķēšanu un etiķetēšanu, dējējvistu turēšanas metodēm un pārbaudēm, kā arī to īstenošanu. Ja Komisija konstatē, ka piemērotie noteikumi nodrošina pietiekamas garantijas attiecībā uz to līdzvērtību Savienības tiesību aktiem, no attiecīgās valsts importētās olas marķē ar pazišanas numuru, kas ir līdzvērtīgs ražotāja kodam.
2. Ikvienā attiecīgā noteikumu līdzvērtības izvērtēšanā, kas minēta 1. punktā, novērtē arī to, vai attiecīgās trešās valsts tirgus dalībnieki faktiski izpilda šajā regulā iekļautās prasības. Izvērtējumu regulāri atjaunina. Izvērtējuma rezultātu Komisija publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.
3. No trešām valstīm importētas olas izcelsmes valstī tiek skaidri un salasāmi marķētas ar šīs valsts ISO 3166 kodu.
4. Ja 1. punktā minētās pietiekamās garantijas par noteikumu līdzvērtību nav nodrošinātas, uz tādu iepakojumu ārējās virsmas, kuros ir no attiecīgās trešās valsts importētas olas, ir norādīta šāda viegli pamanāma un skaidri salasāma informācija:
 - a) izcelsmes valsts;
 - b) dējējvistu turēšanas metode – “ES standartiem neatbilstoša”.

23. pants

Izņēmumi attiecībā uz Francijas aizjūras departamentiem

1. Atkāpjoties no 4. panta 2. punkta, mazumtirdzniecībai Francijas aizjūras departamentos paredzētas olas uz minētajiem departamentiem drīkst nosūtīt atdzesētas.
2. Šā panta 1. punktā minētajā gadījumā papildus 11. un 14. pantā noteiktajām prasībām uz iepakojuma ārējās virsmas norāda vārdus "atdzesētas olas" un ziņas par atdzesēšanu. "Atdzesētu olu" pazīšanas zīme ir vienādmalu trijstūris ar vismaz 10 mm garām malām.

24. pants

Izņēmumi attiecībā uz dažiem Somijas reģioniem

Olas, kuras ražotājs tieši pārdod mazumtirdzniecībā III pielikumā uzskaitītajos reģionos, no Regulas (ES) Nr. 1308/2013 VII pielikuma VI daļas un šīs regulas prasībām ir atbrīvotas. Tomēr dējējvistu turēšanas metode ir pienācīgi jānorāda saskaņā ar šīs regulas 11. panta 2. punktu un 14. panta c) punktu.

25. pants

Atcelšana

Regulu (EK) Nr. 589/2008 atceļ.

Atsauces uz atcelto regulu uzskata par atsaucēm uz šo regulu un uz Īstenošanas regulu (ES) 2023/2466, un tās lasa saskaņā ar šīs regulas IV pielikumā doto atbilstības tabulu.

26. pants

Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama dalībvalstīs saskaņā ar Līgumiem.

Briselē, 2023. gada 17. augustā

Komisijas vārdā –
priekšsēdētāja
Ursula VON DER LEYEN

I PIELIKUMS

Apzīmējumi, kas minēti 11. panta 2. punkta otrās daļas a) apakšpunktā

Valodas kods	1	2	3
BG	“Яйца от кокошки – свободно отглеждане на открито”	“Яйца от кокошки – подово отглеждане”	“Υπολεμενι κελтки”
ES	“Huevos de gallinas camperas”	“Huevos de gallinas sueltas en el gallinero”	“Jaulas acondicionadas”
CZ	“Vejce nosnic ve volném výběhu”	“Vejce nosnic v halách”	“Vejce nosnic v klecích”/ “Obohacené klece”
DA	“Frilandsæg”	“Skrabeæg”	“Stimulusberigede bure”
DE	“Eier aus Freilandhaltung”	“Eier aus Bodenhaltung”	“ausgestalteter Käfig”
ET	“Vabalt peetavate kanade munad”	“Õrrekanade munad”	“Täiustatud puurid”
EL	“Αυγά ελεύθερης βοσκής”	“Αυγά αχυρώνα ή αυγά στρωμνής”	“Αναβαθμισμένοι/ Διευθετημένοι κλωβοί”
EN	“Free range eggs”	“Barn eggs”	“Enriched cages”
FR	“Œufs de poules élevées en plein air”	“Œufs de poules élevées au sol”	“Cages aménagées”
HR	“Jaja iz slobodnog uzgoja”	“Jaja iz štalskog (podnog) uzgoja”	“Obogaćeni kavezi”
GA	“Uibheacha saor-raoin”	“Uibheacha sciobóil”	“Cásanna Saibhrithe”
IT	“Uova da allevamento all'aperto”	“Uova da allevamento a terra”	“Gabbie attrezzate”
LV	“Brīvās turēšanas apstākļos dētās olas”	“Kūti dētās olas”	“Uzlaboti būri”
LT	“Laisvai laikomų vištų kiaušiniai”	“Ant kraiko laikomų vištų kiaušiniai”	“Pagerinti narveliai”
HU	“Szabad tartásban termelt tojás”	“Alternatív tartásban termelt tojás”	“Feljavított ketrecek”
MT	“Bajd tat-tigieġ imrobbija barra”	“Bajd tat-tigieġ imrobbija ma' l-art”	“Gaġeg arrikkiti”
NL	“Eieren van hennen met vrije uitloop”	“Scharreleieren”	“Aangepaste kooi”/ “Verrijkte kooi”
PL	“Jaja z chowu na wolnym wybiegu”	“Jaja z chowu ściółkowego”	“Klatki ulepszone”
PT	“Ovos de galinhas criadas ao ar livre”	“Ovos de galinhas criadas no solo”	“Gaiolas melhoradas”
RO	“Ouă de găini crescute în aer liber”	“Ouă de găini crescute în hale la sol”	“Cuști îmbunătățite”
SK	“Vajcia z chovu na voľnom výbehu”	“Vajcia z podstielkového chovu”	“Obohatené klietky”

SL	“Jajca iz proste reje”	“Jajca iz hlevske reje”	“Obogatene kletke”
FI	“Ulkokanojen munia”	“Lattiakanojen munia”	“Virikehäkit”
SV	“Ägg från utehöns”	“Ägg från frigående höns inomhus”	“Inredd bur”

II PIELIKUMS

Minimālās prasības, kas ražošanas sistēmās piemērojamas dažādām dējējvistu turēšanas metodēm, minētas 11. panta 3. punktā

1. “Brīvās turēšanas apstākļos dētām olām” jābūt ražotām ražošanas sistēmās, kas atbilst vismaz Direktīvas 1999/74/EK 4. pantā izklāstītajiem nosacījumiem.
Jo īpaši jābūt izpildītiem šādiem nosacījumiem:
 - a) vistām visu dienu jābūt pastāvīgai piekļuvei āra aplokiem. Tomēr šī prasība neliedz ražotājam piekļuvi uz noteiktu laiku rīta stundās ierobežot saskaņā ar labu lauksaimniecības praksi, ietverot labu lopkopības praksi. Ja uz Savienības tiesību aktu pamata ir noteikti pagaidu ierobežojumi, neatkarīgi no attiecīgā ierobežojuma olas drīkst tirgot kā “brīvās turēšanas apstākļos” dētas olas;
 - b) vistām pieejamajiem āra aplokiem jābūt galvenokārt klātiem ar augiem, un tos nedrīkst izmantot citiem mērķiem, izņemot augļudārzus, kokaugu platības vai lauksaimniecības dzīvnieku ganišanu. Kompetentās iestādes var atļaut āra aplokus izmantot citiem mērķiem, jo īpaši saules enerģijas paneļu uzstādīšanai, kas nav pretrunā Direktīvā 1999/74/EK noteiktajiem dzīvnieku labturības nosacījumiem un neierobežo vistu pārvietošanos;
 - c) maksimālais saimes blīvums āra aplokos nekad nedrīkst būt lielāks par 2 500 vistām uz hektāru vistām pieejamās zemes jeb vienu vistu uz 4 m². Tomēr, ja ir pieejami vismaz 10 m² uz vienu vistu, tiek praktizēta rotācija un saimes dzīves laikā vistām tiek dota vienmērīga piekļuve visai teritorijai, katrā izmantotajā aploka segmentā visu laiku jābūt nodrošinātiem vismaz 2,5 m² uz vienu vistu;
 - d) āra aploki nedrīkst pļesties tālāk kā 150 m rādiusā no tuvākās putnu ejas ēkā. Tomēr ir pieļaujams attālums līdz 350 m no tuvākās putnu ejas ēkā, ja visā āra aplokā vienādos attālumos un pietiekamā skaitā atrodas nojumes, uz ko norādīts Direktīvas 1999/74/EK 4. panta 1. punkta 3. apakšpunkta b) punkta ii) apakšpunktā, proti, vismaz četras nojumes uz hektāru.
2. “Kūtī dētām olām” jābūt ražotām ražošanas sistēmās, kas atbilst vismaz Direktīvas 1999/74/EK 4. pantā izklāstītajiem nosacījumiem.
3. Olām no “uzlabotiem būriem” jābūt ražotām ražošanas sistēmās, kas atbilst vismaz Direktīvas 1999/74/EK 6. pantā izklāstītajiem nosacījumiem.
4. Uzņēmumiem, kuros ir mazāk nekā 350 dējējvistu vai kuros audzē vaislas dējējvistas, dalībvalstis var atļaut no šā pielikuma 1. un 2. punkta atkāpties attiecībā uz pienākumiem, kas minēti Direktīvas 1999/74/EK 4. panta 1. punkta 1. apakšpunkta d) punktā, 1. apakšpunkta e) punktā, 2. apakšpunktā, 3. apakšpunkta a) punkta i) apakšpunktā un 3. apakšpunkta b) punkta i) apakšpunktā.

III PIELIKUMS

Somijas reģioni, kas minēti 24. pantā

- Lapzeme
- Ziemeļpohjanmā
- Kainū
- Ziemeļkarēlija
- Ziemeļsavo
- Ahvenanmā

—

IV PIELIKUMS

Atbilstības tabula

Regula (EK) Nr. 589/2008	Šī regula	Īstenošanas regula (ES) 2023/2466
1. pants	2. pants	2. pants
2. panta 1. punkts	3. panta 1. punkts	
2. panta 2. un 3. punkts	4. panta 1. un 2. punkts	
2. panta 4. punkts	3. panta 2. punkts	
3. pants	4. panta 3. un 4. punkts	
4. pants	5. pants	
5. pants		3. pants
6. pants	6. pants	
7. pants	7. pants	
8. pants	8. pants	
9. pants		4. pants
10. pants	9. pants	
11. pants	10. pants	
12. pants	11. pants	
13. pants	—	—
14. pants	12. pants	
15. pants	13. pants	
16. pants	14. pants	
17. pants	15. pants	
18. pants	16. pants	
19. pants	17. pants	
20. pants		5. pants
21. pants		6. pants
22. pants		7. pants
23. pants		8. pants
24. pants		9. pants
25. pants		10. pants
26. pants	18. pants	
27. pants	19. pants	
28. pants	20. pants	
29. pants	21. pants	
30. pants	22. pants	
32. pants		11. pants
33. pants	23. pants	
34. pants	24. pants	

35. pants	—	—
36. pants	—	—
37. pants	—	12. pants
I pielikums	I pielikums	
II pielikums	II pielikums	
III pielikums	III pielikums	